

02/10/2015

La teleassistència domiciliària i la persona gran domesticada

L'augment de la població major de 65 anys als països europeus ha portat a les autoritats i investigadors a preguntar insistentment com aconseguir un “bon envelliment”. Noves tecnologies assistencials i nous discursos sobre l'envelliment estan sorgint com a resposta. No obstant això, no només ofereixen “solucions”; també estan creant reptes nous. Aquest estudi examina com la teleassistència domiciliària topa amb un d'ells: la conciliació, en la pràctica, de dues formes diferents de “bon envelliment”: “l'envelliment en el lloc” i “l'envelliment actiu”.

Autor: iStockphoto/ArtyVectors.

La teleassistència domiciliària és un servei de cura a distància que s'empra a Espanya des de la dècada dels 90. Aquest servei està orientat a l'atenció, fonamentalment, de persones grans que viuen soles a casa i de persones en situació de dependència. En els últims anys, un grup d'investigadors del Departament de Psicologia Social de la UAB ha portat a terme diferents estudis etnogràfics sobre la implementació de les tecnologies de teleassistència en

el nostre entorn, i sobre els seus efectes en la vida quotidiana de les persones grans.

En un article recentment publicat, l'atenció dels investigadors s'ha centrat en un efecte paradoxal de la teleassistència: en un context en què les polítiques i programes d'"envelliment actiu" s'han tornat molt populars, la teleassistència promou preferentment una forma d'"envelliment a casa" que posa el seu accent en la permanència de l'usuari a la llar. En dècades recents, els discursos sobre envelliment actiu (*active aging*) i envelliment en el lloc (*aging in place*) han començat a transformar arrelats estereotips sobre la vellesa i l'envelliment. Les autoritats i la indústria confien que aquestes dues modalitats de "bon envelliment" es puguin promoure amb l'ajut de tecnologies de teleassistència, domòtica, robòtica i telemedicina. No obstant això, el nostre estudi mostra que aquest no és necessàriament el cas.

L'estudi es va dur a terme fonamentalment mitjançant tècniques d'investigació etnogràfica, així com mitjançant entrevistes i grups de discussió amb persones grans usuàries de teleassistència, cuidadors formals i informals, professionals socio-sanitaris i professionals de la teleassistència. L'anàlisi de les dades mostra que, sovint, els serveis de teleassistència promocionen un ideal de vida "segura" en la vellesa que passa per romandre durant bona part del dia a la llar. D'aquesta manera es pot garantir que les tecnologies emprades compleixin adequadament la seva funció. L'adhesió dels usuaris a aquest ideal de vellesa segura s'aconsegueix a través d'una sèrie de pràctiques que inclouen la transformació de l'autopercepció dels grans (que comencen a veure's a si mateixos com fràgils i necessitats d'atenció); l'aprenentatge de noves rutines que incorporen l'auto-cura i la tele-cura en la vida diària; i l'ús de tecnologies assistencials que només funcionen a casa.

Les pràctiques abans esmentades són desplegades pels professionals de la teleassistència, però també per familiars, cuidadors i personal socio-sanitari. Són a més incorporades pels usuaris mateixos. El resultat és una mena de persona gran "domèstica" - o, més exactament, "domesticada" - la forma de vida de la qual resulta incoherent amb un estil de vida actiu. En efecte, l'estudi mostra com les persones grans que exhibeixen un patró de vida que pot qualificar-se d'"actiu" es resisteixen a l'ús de la teleassistència domiciliària i a la forma d'"envelliment en el lloc" que sembla prescriure. Aquests resultats criden l'atenció sobre el significat que una mateixa tecnologia pot tenir per a diferents tipus d'usuaris, així com sobre la necessitat de processos de disseny tecnològic que tinguin en compte aquests significats en la pràctica, donant com a resultat productes coherents amb diferents formes de "bon envelliment".

Juan C. Aceros

Miquel Domènech

Departament de Psicologia Social

juan.aceros@docentes.umb.edu.co

miquel.domenech@uab.cat

Referències

[View low-bandwidth version](#)